

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 243/2026-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], zastúpenej Mgr. PhDr. Zuzanou Tománkovou Mikovou, PhD., MPH, advokátkou, Štúrova 3, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Trnava č. k. 13C/2/2021-307 z 3. februára 2026 takto

r o z h o d o l :

1. Výrokom uznesenia Okresného súdu Trnava č. k. 13C/2/2021-307 z 3. februára 2026 o zamietnutí sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu o povinnosti zaplatiť súdny poplatok za odvolanie **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Výrok uznesenia Okresného súdu Trnava č. k. 13C/2/2021-307 z 3. februára 2026 o zamietnutí sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu o povinnosti zaplatiť súdny poplatok za odvolanie **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Trnava **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **824,72 eur** a tieto zaplatiť jej advokátke do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. marca 2026 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením okresného súdu o súdnych poplatkoch za odvolanie a dovolanie v civilnom spore.

II.

2. Sťažovateľka sa na upomínacom súde proti žalovanému domáhala zaplataenia 119 200 eur ako protihodnoty za zhodnotenie predmetu nájmu (liečebný pavilón). V návrhu uviedla, že ako nezisková organizácia poskytujúca výlučne všeobecne prospešnú činnosť bez účelu dosahovať zisk je podľa § 4 ods. 2 písm. c) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) oslobodená od poplatku. Upomínací súd bez vyzvania sťažovateľky zaplatiť poplatok vydal platobný rozkaz, ktorý na odpor žalovaného zrušil a vec postúpil okresnému súdu, ktorý žalobu sťažovateľky bez výzvy zaplatiť za ňu poplatok zamietol rozsudkom, ktorý bol na jej odvolanie potvrdený rozsudkom krajského súdu, proti ktorému sťažovateľka podala dovolanie.

3. Po podaní dovolania okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka uložil sťažovateľke zaplatiť za odvolanie poplatok. Tiež ju vyzval zaplatiť poplatok za dovolanie. Proti povinnosti zaplatiť poplatok za odvolanie podala sťažovateľka sťažnosť, ktorú odôvodnila tým, že ako nezisková organizácia od roku 2000 poskytujúca výlučne všeobecne prospešnú činnosť zameranú na pomoc osobám závislým od návykových látok bez účelu dosahovať zisk je podľa § 4 ods. 2 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch oslobodená od poplatku. Súčasne pre nemajetnosť požiadala o oslobodenie od poplatkov za odvolanie a dovolanie podľa § 254 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Vo formulári pre dokladovanie pomerov v časti ďalšie skutočnosti uviedla, že aj napriek zrušeniu akreditácie v roku 2018 v súčasnosti vykonáva neakreditované činnosti na pomoc závislým osobám, a to svojpomocnou terapeutickou komunitou.

4. Ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením sudcu okresný súd prvým výrokom sťažovateľke oslobodenie od poplatkov v odvolacom a dovolacom konaní nepriznal a druhým výrokom zamietol jej sťažnosť proti uzneseniu o povinnosti zaplatiť poplatok za odvolanie. Zamietnutie sťažnosti odôvodnil len tým, že sťažovateľka nie je ani jednou z organizácií oslobodenou od poplatku podľa § 4 ods. 2 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého sú oslobodené len nadácie a charitatívne, humanitárne, ekologické organizácie a združenia pôsobiace na ochranu spotrebiteľa. Nevyhovenie oslobodeniu podľa CSP odôvodnil nesúladiť vo formulári sťažovateľkou tvrdených údajov s údajmi v účtovných závierkach.

III.

5. Sťažovateľka namieta nesprávnosť záveru okresného súdu o nepriznaní oslobodenia od poplatkov podľa CSP a neaplikovanie § 4 ods. 2 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch. Nesúhlasí s reštriktívnym výkladom súdu, že sa na ňu osobné oslobodenie od poplatkov nevzťahuje. Podľa sťažovateľky sa toto ustanovenie nevzťahuje len na nadácie, ale aj na neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby. Navyše, predmet sporu vznikol v priamej súvislosti s poskytovaním týchto služieb, keďže investície do budovy vykonala pre nespôsobilosť budovy na poskytovanie starostlivosti o závislé osoby. Poukazuje na to, že vyrubenie poplatkov za odvolanie a dovolanie bolo pre ňu prekvapivé, keďže upomínací a okresný súd nevyrubili poplatok za žalobu.

6. Okresný súd a zúčastnená osoba (žalovaný) navrhujú ústavnej sťažnosti nevyhovieť. Okresný súd považuje namietané uznesenie za dostatočne zdôvodnené. Podľa zúčastnenej osoby nemožno § 4

ods. 2 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch vykladať extenzívne, keďže sťažovateľka nepreukázala, či reálne vykonávala ňou deklarované všeobecne prospešné činnosti.

IV.

7. Na rozhodovanie všeobecných súdov o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok sú primerane kladené požiadavky vyvoditeľné z ústavných práv na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. Takéto rozhodnutia musia mať zákonný podklad a nemôžu byť prejavom arbitrárneho prístupu (III. ÚS 33/2025). O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu súdom možno uvažovať len v prípade, ak by sa tieto natoľko odchýlili od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne popreli ich účel a význam (III. ÚS 264/05). Tak tomu je aj vo veci sťažovateľky. Právny záver okresného súdu, že sťažovateľka nie je osobne oslobodená od poplatku za odvolanie, je zjavne mylný.

8. Okresný súd nesprávne vychádzal len zo znenia § 4 ods. 2 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch, teda z toho, že toto ustanovenie výslovne neziskovú organizáciu od poplatku neoslobodzuje. Podľa tohto ustanovenia sú od poplatku oslobodené nadácie, charitatívne a humanitárne organizácie. Jeho účelom nie je od poplatku oslobodiť subjekt len kvôli jeho právnej forme, ale činnosť v spoločensky prospešnom záujme. Pri jeho výklade tak treba uprednostniť výklad rozširujúci pred výkladom zužujúcim a postačuje, ak sa subjekt činnosti týmto ustanovením predpokladanej venuje aj len čiastočne, no nie v zanedbateľnom rozsahu (III. ÚS 357/2020). Nezisková organizácia je § 4 ods. 2 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch predpokladanou právnou formou subjektu, hoci nie je v tomto ustanovení výslovne uvedená. Charitatívne a humanitárne organizácie sú podmnožinou neziskových organizácií. Rozhodujúcou tak pre aplikáciu tohto ustanovenia nie je len právna forma subjektu, ale aj povaha, rozsah, reálnosť subjektom deklarovanej všeobecne prospešnej činnosti a charakter žalovaného nároku. Tento nárok musí vzniknúť v súvislosti s všeobecne prospešnou činnosťou, ktorú žalujúci subjekt vykonáva. Tým sa má zabrániť účelovému postúpeniu pohľadávok na subjekty týmto ustanovením predpokladané s cieľom vyhnúť sa poplatkovej povinnosti (I. ÚS 12/2019, II. ÚS 626/2024).

9. Výsledkom zjavne mylného právneho záveru okresného súdu bol výrok namietaného uznesenia o zamietnutí sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu o povinnosti zaplatiť poplatok za odvolanie, ktorým došlo k porušeniu základných práv sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto bolo ústavnej sťažnosti v tejto časti podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vyhovené a tento výrok namietaného uznesenia okresného súdu bol zrušený s tým, že vec sa okresnému súdu vracia na ďalšie konanie. Keďže sťažovateľka je v namietanom konaní od platenia poplatku oslobodená zo zákona, bez významu je sťažnostná argumentácia vytýkajúca nesprávnosť záveru okresného súdu o nepriznaní oslobodenia podľa CSP. Preto nebolo vyhovené ústavnej sťažnosti proti výroku namietaného uznesenia o nepriznaní oslobodenia podľa CSP v odvolacom a dovolacom konaní.

10. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľky odôvodňuje, aby jej okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré jej vznikli zastúpením advokátkou. Ich výška bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), čo za dva

úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 396,50 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 15,86 eur) predstavuje 824,72 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júna 2026

Robert Šorl
predseda senátu